

День плюща

Джеймс Джойс

ДЕНЬ ПЛЮЩА

Узявши кусок картону, старий Джек згорнув попіл до купи, а тоді ретельно посипав ним побіліле вже вугілля. Коли все вугілля вкрилося рівним шаром попелу, Джекове лице поринуло в темряву, та коли він заходився знову роздмухувати вогонь, на протилежній стіні кімнати виросла його згорблена тінь, а вид його поволі освітився полум'ям. Він мав обличчя старої людини, вугласте й заросле волоссям. Вологі блакитні очі кліпали на вогонь, вологий рот раз-по-раз розкривався, а тоді закривався з мимовільним шамкотінням. Коли вугілля зайнялося, Джек відставив кусок картону до стіни, зітхнув і промовив:

– Ось так-то воно краще, містере О'Коннор.

Містер О'Коннор, сивоволосий чоловік, обличчя знекрашене прищиками та вуграми, був саме скрутив тютюн у паперову рульку досить правильної форми, але, почувши звертання, задумливо розкрутив це діло своїх рук. Тоді неквапно почав скручувати цигарку наново, а по хвилинних роздумах вирішив лизнути папір.

– Містер Тірні не сказав, коли повернеться? – запитав він хрипким фальцетом.

– Ні, не сказав.

Містер О'Коннор узяв цигарку до рота й почав порпатися в кишенях. Нарешті витяг звідти стосик паперових карток.

– Я дам вам сірника, – мовив старий.

– Пусте, не треба, – відказав містер О'Коннор.

Він узяв одну з карток і прочитав надрукований на ній напис:

Муніципальні вибори

Квартал Королівської біржі

Містер Річард Дж. Тірні, Г. Р. Б.,[1] шанобливо прохає Вашої підтримки і Вашого голосу на виборах у кварталі Королівської біржі

Агент містера Тірні нияняв був містера О'Коннора, щоб той провадив агітацію на одній із дільниць кварталу, але погода була препогана, та й черевики промакали, тож містер О'Коннор більшу частину дня просидів перед каміном у кімнаті засідань на Віклов-стріт разом із Джеком, старим доглядачем. Вони сиділи тут, відколи короткий день перемінився в сутінки. Було шосте жовтня, надворі хмуρο й зимно.

Містер О'Коннор відірвав від картки смужку паперу, запалив її від вогню і прикурив цигарку. Коли він прикурював, вогник освітив листок темнозеленого лискучого плюща в петлиці його пальта. Старий уважно подивися на О'Коннора, а тоді, знов узявши кусок картону, почав неквапно роздувати вогонь. Містер О'Коннор тим часом курив.

– Атож, – мовив старий, повертаючись до перерваної думки, – тепер і не добереш, як їх виховувати, цих дітей. Хто б подумав, що з нього таке виросте! Я віддав був його до Християнських Братів, старався, як міг, і на тобі маєш – самі гульки та пиятики! А я

ж хотів його в люди вивести.

Із видимою втомою він поставив картон на місце.

- Я вже старий, а то б задав йому чосу. Взяв би прута і шмагав би, поки сили стане - як то бувало раніше. Мати - вона з ним усе тільки панькається, і те йому, й се...

- От-от. Це й розпаскуджує дітей, - сказав містер О'Коннор.

- Певна річ, — відказав старий. - І головне, ніякої тобі вдячності, сама-но безчільність. Він уже береться верховодити надо мною, коли я сам, буває, вип'ю чарку-другу. Куди ж це світ котиться, що син так ставиться до свого батька?

- Скільки йому років? - запитав містер О'Коннор.

- Дев'ятнадцять, - відповів старий.

- То чого ж ти не прилаштуєш його кудись?

- Чи ж я не пробував? Ще відколи він школу закінчив... "Ти в мене на шиї не посидиш," - кажу. "Мусиш найти собі роботу." Та коли він і знаходить яку роботу, то ще гірше: усе пропиває.

Містер О'Коннор співчутливо похитав головою, і старий притих, задивившись у вогонь. Хтось прочинив двері до кімнати й окликнув:

- Ге-е-ей! Тут що, масонська ложа засідає?

- Хто там? - запитав старий.

- Що це ви тут сидите в потемках? - запитав голос.

- Це ти, Гайнсе? - запитав містер О'Коннор.

- Я. Чого це ви тут сидите в потемках? - сказав містер Гайнс, виходячи на освітлену частину кімнати.

Він був високий, стрункий чоловік із світлокоричневими вусами. На крисах його капелюха дрижали, ось-ось маючи впасти, крапельки дощу; комір куртки був відкочений.

- Ну, Метью, - звернувся він до містера О'Коннора, - як воно тобі йде?

Містер О'Коннор похитав головою. Старий устав з-перед каміна і, потинявшись по кімнаті, вернувся з двома підсвічниками. По черзі тицьнув їх у вогонь, щоб запалити свічки, а тоді поніс на стіл. Убого обставлена кімната освітилася світлом, і вогонь у каміні втратив усю свою жвавність барв. Стіни кімнати були голісінькі, якщо не рахувати самотньої передвиборної відозви. Посередині стояв невеликий столик, а на нім навалено стос паперів.

Містер Гайнс оперся об камін і запитав:

- Він уже заплатив тобі?

- Ще ні, - відповів містер О'Коннор. - Дасть бог, може сьогодні...

Містер Гайнс розсміявся.

- Хто-хто, а він заплатить. Не тривожся, - сказав він.

- Нехай би краще поквапився, якщо хоче, щоб робота робилася, - відповів містер О'Коннор.

- А ти як гадаєш, Джеку, - іронічно запитав старого містер Гайнс.

Старий знову всівся на своє місце при каміні й промовив:

- Хай там як, а грошви-то в нього не бракує. Не то що в того голодранця...

- В якого голодранця? - запитав містер О'Коннор.

- У Колгена, - насмішувато відповів старий.

- Ти так кажеш, бо Колген - робітник, хіба ні? А чим, по-твоєму, добрий чесний муляр гірший од корчмаря, а? Та ж робітник має таке саме право бути в Раді, як і будь-хто інший, а може навіть і більше право, ніж оті занглійщені жевжики, що плазом стеляться перед кожною титулованою особою. Хіба не так, Метью? - сказав містер Гайнс, звертаючись до містера О'Коннора.

- Твоя правда, - сказав містер О'Коннор.

- То чоловік порядний і чесний, без ніяких там назадницьких нахилів. Він представлятиме трудящі класи. А той тип, що ти на нього працюєш, просто шукає собі теплого містечка.

- Ясна річ, трудящі класи треба, щоб хтось представляв, - мовив старий.

- Робітника, - повів далі містер Гайнс, - усі тільки визискують, деруть по три шкури, а платять мізер. А його праця - то ж основа основ. Робітник не шукає зисковних посад для своїх дітей, братів та свояків. Робітник не затопче в болото гонор рідного міста на догоду німецькому монархові.

- Про що це ви? - запитав старий.

- Хіба ти не знаєш, що міська влада хоче зустріти короля Едварда вітальною промовою, як він приїде сюди з візитою наступного року. З якого це дива ми повинні огинатися перед чужинецьким королем?

- Наш патрон цього не підтримає, - сказав містер О'Коннор. - Він балотується від націоналістів.

- Та невже? - відказав містер Гайнс. - Почекай - побачиш. Я його добре знаю. Хіба ж його звуть не Проноза Тірні?

- Далєбі, може ти й маєш рацію, - сказав містер О'Коннор. - Так чи так, а хай би він приніс трохи платила, щоб заплатити своєму агітаторові.

Всі троє притихли. Старий почав згортати вугілля на купку. Містер Гайнс зняв капелюха, струснув ним, а тоді опустив комір, так що стало видно листочок плюща в петлиці.

- Якби цей чоловік був живий, - сказав він, показуючи на листочок, - то й мови не було б ні про які привітальні церемонії.

- Атож, - мовив містер О'Коннор.

- Ех, благословенні були часи, - сказав старий. - Тоді життя кипіло, не те що тепер.

У кімнаті знову запала тиша. Раптом двері розчахнулися й до кімнати вскочив моторний чоловічок, що цілий час шморгав носом, а вуха мав геть розчервонілі від холоду. Він швидким кроком підійшов до каміну, потираючи руки так сильно, ніби хотів тертям добути з них вогонь.

- Грошей катма, хлопці, - сказав він.

- Сідайте, містєре Генчі, - мовив старий, пропонуючи йому свого стільця.

- Не метушися, Джеку, не метушися, - сказав містер Генчі.

Він коротко вклонився містеру Гайнсові й сів на крісло, що звільнив старий.

- Ти обійшов Онджер-стріт? - запитав він містера О'Коннора.

- Так, - відповів містер О'Коннор і почав порпатися в кишенях, шукаючи свої нотатки.

- До Граймса заходив?

- Заходив.

- Ну і як?

- Він нічого не обіцяв. "Це моє особисте діло, — каже, — за кого я голосуватиму". Але гадаю, він на нашому боці.

- Чого ти так думаєш?

- Він запитав мене, хто висунув містера Тірні, і я сказав йому. Я назвав поряд з іншими й отця Берка. Гадаю, все буде гаразд.

Містер Генчі почав шморгати носом і потирати руки над вогнем з дивовижною швидкістю. Тоді мовив:

- Бога ради, Джеку, принеси нам кусок вугілля. Там іще лишилося трохи.

Старий вийшов з кімнати.

- Кепська справа, - сказав містер Генчі, похитуючи головою. - Я спитав його про платню, а він мені: "О, тепер, містере Генчі, коли я бачу, що все йде на лад, я про вас не забуду, будьте певні". От паскуда! Зрештою, чого ж іще від нього сподіватися.

- А я тобі що казав, Метью, - озвався містер Гайнс. - На те він і Проноза Тірні.

- О, він усім пронозам проноза. Не дарма в нього такі маленькі свинячі очиці. Хай йому грець. Хіба не міг заплатити по-людському, а не: "О, знаєте, містере Генчі, я тепер мушу поговорити з містером Фаннінгом... Було стільки витрат"? Чортів скнара! Здається, він уже забув той час, коли його батько торгував старими лахами на Меріс-лейн.

- Це що, правда? - запитав містер О'Коннор.

- Аякже, - відповів містер Генчі. - Ти що, не знав? Щонеділі вдосвіта, поки народ іще спав, до нього приходила різна потолоч, нібито щоб купити куртку ношену чи там штани. А батько нашого Пронози завжди тримав у кутку таку собі чорну плящину. Шурупаєш, у чому річ? Тож-то й воно. Там наш Проноза й народився на світ.

Старий повернувся з кількома кусками вугілля і поклав їх у вогонь.

- От тобі й маєш, - сказав містер О'Коннор. - То він хоче, щоб ми за спасибі працювали?

- Що я тут можу вдіяти, - сказав містер Генчі. - У мене самого рахунки не заплачені, скоро всі манатки з молотка пустять.

Містер Гайнс розсміявся і, рвучко відштовхнувшись плечима від каміна, налагодився йти.

- Не тривожтеся, хлопці, все поправиться, як приїде король Едді. - Ну а я мушу йти. Ще побачимося. Бувайте.

Він поволі вийшов з кімнати. Ні містер Генчі, ні старий не промовили ні слова, тільки містер О'Коннор, що був похнюплено задивився у вогонь, раптом вигукнув, коли

двері вже зачинялися:

- Бувай, Джо.

Містер Генчі перечекав якусь мить а тоді кивком показав на двері:

- Скажи мені, - звернувся він до містера О'Коннора, - яким вітром занесло сюди нашого приятеля? Чого йому треба?

- А, бідолаха Джо! - сказав містер О'Коннор, шпурляючи недопалок у вогонь. - У нього теж, як і у нас, на гроші сухо.

Містер Генчі гучно висякався і плюнув у камін таким щедрим плювком, що мало не загасив вогонь. Вогонь засичав, протестуючи.

- Скажу тобі по ширості, - мовив містер Генчі, - Про мене, він людина з іншого табору. Він Колг'єнів шпигун, ось він хто. "Піди-но, покрутись там і розвідай, що в них діється. Вони тебе не запідозрять". Тямиш?

- Та ну... Джо порядний хлопець, - сказав містер О'Коннор.

- Його батько був порядний, шанований чоловік, - визнав містер Генчі. - Бідолашний старий Ларрі Гайнс. Не одного порятував у тяжку хвилину! Але я боюся, що наш приятель далеко не кришталюї душі людина. Чорт забирай, я можу зрозуміти, що хлопець у скруті, але шпигувати - цього я не розумію, хоч убий. Хіба ж у нього нема бодай краплі чоловічої гідності?

- Я його сюди не запрошував, - мовив старий. - Хай би свого діла пильнував, замість крутитися тут і винюхувати.

- Не знаю, не знаю, - сказав містер О'Коннор із сумнівом у голосі, виймаючи капшук із тютюном та цигарковий папір. - Як на мене, то Джо Гайнс порядний чолов'яга. До того ж, він розумна голова і пером уміє орудувати. Пам'ятаєш того вірша, що він написав...?

- Декотрі з отих горян та феніїв, видається мені, аж надто розумні, - сказав містер Генчі. - Знаєш, що я думаю про декого з цих паяців? Гадаю, половина з них на утриманні в Замку.

- Хтозна, хтозна, - мовив старий.

- Ет, я знаю це напевне, - сказав містер Генчі. - Замкові наймити... Я не кажу про Гайнса... Він до такого не опуститься... Але є, скажімо, один панок з косими очима, нібито великий патріот - здогадуєшся, про кого я?

Містер О'Коннор кивнув.

- Прямий нащадок майора Сірра, якщо хочеш знати. Щирий-прещирий патріот, хай йому біс! Та він продав би весь рідний край за кілька пенсів, еге ж, і на колінах би Господеві дякував, що знайшовся добрий покупець.

У двері постукали.

- Заходьте! - сказав містер Генчі.

У дверях з'явився чоловік, що скидався чи то на вбогого священика, чи то на вбогого актора. Темне, засупонене на всі застібки вбрання туго облягало його коротке тіло, й годі було сказати, який комірець у нього на сорочці, чи світського, чи священичого крою, бо відкочений комір його сурдугу - поношеного, з облізлими

гудзиками, що відбивали полум'я свічок – закривав шию попід саме підборіддя. На голові в нього був круглий капелюх з цупкого чорного фетру. Його лице, всіяне блискучими крапельками дощу, виглядало наче вологий жовтий сир, і тільки дві рожевенькі плямки позначали собою вилиці. Він розтулив широкого рота, щоб висловити розчарування, і водночас широко розкрив свої жваві блакитні очі, виказуючи задоволення й подив.

– Отче Кеон! – вигукнув містер Генчі, зістрибуючи со стільця. – Це ви? Заходьте!

– О, ні, ні, ні! – покwapно відказав отець Кеон, склавши губи трубочкою, так ніби говорив із дитиною.

– Ви не вступите, не присядете?

– Ні, ні, ні, – сказав отець Кеон оксамитовим стримано-поблажливим голосом. – Не хочу вас турбувати! Я просто шукав містера Фаннінга...

– Він тут неподалік, у "Чорному орлі", – сказав містер Генчі. – Та чого б вам не зайти й не присісти на хвилинку?

– Ні, ні, дякую. У мене тут невеличке дільце до містера Фаннінга, – відказав отець Кеон. – Дуже дякую, справді.

Він вийшов на коридор, а містер Генчі, взявши один з підсвічників, пішов за ним, щоб освітити йому сходи.

– О, не турбуйтеся, прошу вас!

– Та що ви, на сходах так темно.

– Ні, ні, мені видно... Дякую, дуже дякую.

– Спустилися?

– Так, дякую... Дякую.

Містер Генчі повернувся і поставив підсвічник назад на стіл. Тоді знову сів коло каміну. Кілька хвилин панувала мовчанка.

– Скажи мені, Джоне, – мовив містер О'Коннор, прикурюючи цигарку від чергової картки.

– Га?

– Що він за один?

– Спитай щось простіше, – відказав містер Генчі.

– Вони з Фаннінгом, здається, нерозлийвода. Часто сидять разом у корчмі в Каванага. Він справді священик?

– Гммм... гадаю, що так. Я думаю, він, що називається, паршива вівця. Таких у нас небагато, слава Богу! але кілька є... А втім, у певному розумінні він теж нещасна людина...

– А з чого він живе? – запитав містер О'Коннор.

– Невідомо.

– Він числиться за якоюсь церквою чи установою, чи що...?

– Ні, – сказав містер Генчі, – гадаю, він сам по собі... А я його не впізнав, хай мене Бог простить, подумав, що то з корчми принесли нам пива.

– До речі, щодо пива, – є якась надія? – запитав містер О'Коннор.

- Я б теж не від того, щоб горло промочити, - сказав старий.

- Я тричі прохав цього паразита - сказав містер Генчі, - щоб він прислав нам сюди з десяток пляшок портеру. Я хотів попрохати його ще раз, але він стояв за прилавком у самій сорочці і розмовляв з радником Ковлі - реготали там на весь голос.

- Було таки нагадати йому, - сказав містер О'Коннор.

- Я ж не міг перебивати, поки він розмовляв із радником Ковлі. Я почекав, аж поки він зверне на мене увагу, а тоді й кажу: "Пам'ятаєте може, я говорив із вами щодо..." А він "Усе буде гаразд, містере Генчі". Забув, недоросток чортівний, геть начисто забув.

- Там у них щось поважне колотиться, - сказав містер О'Коннор задумливо. - Я вчора бачив містера Тірні, радника і ще одного на розі Саффолк-стріт.

- Здається, я знаю, що вони за гру грають, - сказав містер Генчі. - Сьогодні, якщо хочеш бути лорд-мером, то треба, щоб ти заборгував отцям міста добрячу суму. Тоді вони тебе протягнуть. Їй-богу, я вже сам подумую, чи не податися мені в мери. Ти як гадаєш? Був би з мене мер?

Містер О'Коннор засміявся.

- Ну, коли все, що треба, це борги...

- Уяви тільки, як я виїжджаю з резиденції лорд-мера з усім тим чортівним почтом, а наш Джек стоїть на зап'ятках у накрохмаленій перуці, а?

- Зробиш мене своїм особистим секретарем, - сказав містер О'Коннор.

- Атож. А отця Кеона зроблю особистим духівником. Щоб були всі свої.

- Даю слово, містере Генчі, - озвався старий, - ви б краще пасували на цю роль, ніж дехто з тих, що там нагорі. Якось я розмовляв із старим Кіґеном, воротарем. "Ну, як тобі новий хазяїн, Пете?" - питаюся. "Тепер у вас тут уже не так весело". "Яке там весело", - каже він. - "Як у монастирі, а хазяїн - то ніби святим духом живе". І знаєте, що він мені сказав? Богом присягаюся, я сам спочатку не повірив.

- Що? - запитали містер Генчі й містер О'Коннор.

- То він і говорить мені: "Що б ти сказав, довідавшись, що лорд-мер міста Дубліна посилає служника по фунт свинячих ребер на обід? Хіба так має обідати лорд-мер? Хіба таке воно - життя на широку ногу?" "Не може бути!" - кажу я. "Фунт свинячих ребер, - каже він, - до резиденції лорд-мера". "Тю, - кажу я. - Що за люди тепер пішли".

Цієї миті почувся стук у двері. Двері прочинилися й у них просунулася голова хлопця.

- Що таке? - запитав старий.

- Це з "Чорного Орла", - сказав хлопець. Бокуючи, він зайшов до кімнати й поставив на підлогу кошик, з якого почувся дзенькіт пляшок.

Старий допоміг хлопцеві перетранспортувати пляшки з кошика на стіл. Пляшок був цілий тузін. Після цього хлопець повісив кошик на руку й запитав:

- Порожні пляшки є?

- Що-що? - запитав старий.

- Як вип'ємо, то й будуть порожні, - сказав містер Генчі.

- Мені наказано запитати про порожні пляшки.

- Приходь завтра, - сказав старий.

- Гей, хлопче, - сказав містер Генчі, - може б ти збігав до О'Фаррела й попрохав у нього коркотяг - скажеш, для містера Генчі. В разі чого скажи, що нам ненадовго. А кошика zostав тут.

Хлопець вийшов, а містер Генчі, радісно потираючи руки, сказав:

- Що ж, виявляється, він не такий і паскудник. Додержав-таки слова.

- Нема склянок, - сказав старий.

- Не переймайся, Джеку, - сказав містер Генчі. - Немало добрих людей і до нас пили пиво навхилки.

- Однаково, як пити, аби питво було, - сказав містер О'Коннор.

- Загалом-то він може й непоганий чоловік, - сказав містер Генчі, - тільки-от у Фаннінга під п'ятою, бо винен йому бозна-скільки. А з натури патрон є людина по-своєму добра.

Хлопець повернувся і приніс коркотяг. Старий відкоркував три пляшки і вже віддавав коркотяг назад, коли містер Генчі мовив до хлопця:

- Хочеш випити, парубче?

- Якщо ваша ласка, сер, - відповів хлопець.

Старий неохоче відкоркував четверту пляшку і простягнув її хлопцеві.

- Тобі скільки буде? - запитав він.

- Сімнадцять, - відповів хлопець.

Старий не сказав більше нічого. Хлопець узяв пляшку, промовив: "За ваше здоров'я, сер", звертаючись до містера Генчі, випив пиво, поставив пляшку назад на стіл і витер рота рукавом. Тоді взяв коркотяг і, бокуючи, вийшов з кімнати, промурмотівши якесь нерозбірливе прощання.

- Ось так воно й починається, - сказав старий.

- Перший крок на слизькому шляху, - мовив містер Генчі.

Старий роздав ті три пляшки, що був передше відкоркував, і всі разом одночасно хлебнули. Попивши, кожен поставив свою пляшку на каміні, на відстані простягнутої руки, й усі троє полегшено зітхнули.

- Що ж, сьогодні я зробив непогану роботу, - сказав містер Генчі після павзи.

- Справді, Джоне?

- Еге ж. Я, тобто ми з Крофтоном, облагодили для патрона кілька голосів на Довсон-стріт. Між нами кажучи, Крофтон (хоч він і порядний хлопець) нікудишній агітатор. Ніби води в рот набрав. Стоїть тільки й очима лупає, а я мушу за двох ораторствувати.

У цей час до кімнати зайшло двоє. Один - дуже повний чоловік у зеленому саржовому костюмі, що, здавалося, ось-ось спаде з його округлої фігури. Він мав велике обличчя, що виразом скидалося на морду молодого бика, витрішкуваті голубі очі й просиві вуса. Інший чоловік був набагато молодший і щуплявіший, з тонким, гладко виголеним обличчям. Він був одягнений у пальто з височенним подвійним коміром, а на голові мав капелюх-казанок із широкими крисами.

- Привіт, Крофтоне! - звернувся містер Генчі до гладкого чоловіка. - Про вовка помова...

- Звідки питво? - запитав молодший із новоприбулих. - Невже патрон таки розколовся?

- Кому що, а Лайонсові першим ділом - аби випити, - сказав містер О'Коннор, сміючися.

- То це так ви, хлопці, агітацію проводите, - сказав містер Лайонс, - тоді як ми з Крофтоном гасаємо попід холодним дощем і голоси збираємо?

- Та я, хай тобі чорт, за п'ять хвилин зберу більше голосів, ніж ти за тиждень, - відказав містер Генчі.

- Відкоркуй-но дві пляшки, Джеку, - сказав містер О'Коннор.

- Як же я їх відкоркую, - відповів старий. - Коркотяга ж нема.

- Чекайте лишень, чекайте, - сказав містер Генчі, хутко підводячись з крісла. - Ви коли-небудь бачили такий фокус?

Він узяв зо столу дві пляшки, приніс їх до вогню й поставив на плиту. Тоді знову сів на місце і відсorbнуv із своєї пляшки. Містер Лайонс умостився на край столу, зсунув капелюха собі на потилицю й заходився баламкати ногами.

- Котра пляшка моя? - запитав він.

- Оця, - сказав містер Генчі.

Містер Крофтон увівся на ящик і, не зводячи очей, дивився на другу пляшку, що стояла на плиті. Він мовчав, і то з двох причин. По-перше - і ця причина вже сама по собі досить вагома - він не мав чого сказати. А по-друге, він уважав своїх колег за людей гіршого ґатунку. Свого часу він працював агітатором у Вілкінса, що балотувався від консерваторів, та коли консервативна партія зняла свого кандидата і, обравши з двох зол менше, постановила підтримати кандидатуру націоналістів, перейшов на роботу до містера Тірні.

За кілька хвилин пролунало примирливе "Пок!" і з пляшки містера Лайонса вилетів корок. Містер Лайонс зіскочив зо столу, підійшов до каміну, взяв пляшку й подався назад на своє місце.

- Я саме розповідав їм, Крофтоне, - мовив містер Генчі, - як ми з тобою облагодили для патрона кілька важливих голосів.

- Кого ж ви загітували? - запитав містер Лайонс.

- Ну, по-перше, Паркса, по-друге Аtkісона, по-третє Варда з Довсон-стріт. Симпатичний такий дідок - порядний старосвітський джентльмен, і головне, запеклий консерватор! "Хіба ж ваш кандидат не націоналіст?" - питає він мене. "Він добропорядний чоловік, - кажу я. - Завжди стоятиме за благо цього краю. Крім того, він великий платник податків, - кажу йому. - У нього чимало нерухомости в місті і три торговельні точки, так що в його інтересах зрізати податки. Він значний і шанований городянин, - кажу я далі, - доглядач у справах бідноти, і не належить до жодної партії, чи то доброї, чи поганої, чи будь-якої". Ось як із ними треба розмовляти.

- А як щодо привітання королеві? - запитав містер Лайонс, допивши своє пиво і

цмокнувши губами.

- Послухай-но, - мовив містер Генчі. - Чого нам треба в цій країні, кажу я старому Вардові, то це капіталу. Приїзд короля означатиме приплив грошей. Городяни від цього тільки виграють. Поглянь лиш на всі ці заводи понад берегом - вони всі стоять! Поміркуй, скільки грошей можна буде заробити, якщо тільки запрацює наша промисловість: корабельні, фабрики, заводи. Нам потрібний капітал.

- Але ж стривай, Джоне, - сказав містер О'Коннор, - чого це ми повинні вітати англійського короля. Хіба сам Парнелл...

- Парнелл помер, - сказав містер Генчі. - Хочеш знати, що я про все це думаю? Теперішній король зацарював після того, як стара мати роками не підпускала його до трону, аж поки він не посивів. Король - жива людина, як і ми, і хоче нам добра. Добрячий, пристойний чоловік, скажу я вам, і нічого плести про нього чорт зна що. Він, мабуть, просто сказав собі: "Стара ніколи не їздила подивитись на цих диких ірландців. Далебі, треба самому змотатися й поглянути, що вони за народ". А ми хочемо образити людину, що прибуває з дружньою візитою. Так виходить? Чи ж годиться, Крофтоне?

Містер Крофтон кивнув головою.

- Але кінець-кінцем, - мовив містер Лайонс тоном дискусанта, - приватне життя короля Едварда не надто...

- Що було, те загуло, - сказав містер Генчі. - Мені особисто цей чоловік подобається. Він простий хлопець, гульцяюватий трохи, як і ми з вами. Любить хильнути чарку-другу, ну має може слабкість до жінок, зате от класний спортсмен. Хай йому біс, чи ж ми, ірландці, не можемо бути як люди?

- Це все дуже добре, - сказав містер Лайонс, - але згадайте випадок із Парнеллом...

- Заради бога, - сказав містер Генчі, - до чого тут Парнелл?

- Та ж до того, - сказав містер Лайонс, - що в нас є певні ідеали. Чого це ми повинні вітати людину з такою лихою славою? Чи ти гадаєш, ніби Парнелл після того, що він скоїв, і далі міг бути нашим провідником? Чого ж робити виняток для Едварда Сьомого?

- Сьогодні Парнеллові роковини, - мовив містер О'Коннор, - тому не розпалюймо давні суперечки. Ми всі складаємо йому шану тепер, коли він пішов од нас, - навіть консерватори, - додав він, повертаючись до Крофтона.

"Пок!" Неподатливий корок нарешті вилетів із пляшки містера Крофтона. Містер Крофтон підвівся з ящика й підійшов до вогню. Повертаючись на місце з добутком він мовив низьким голосом:

- Наші шанують його за те, що він був справжній джентльмен.

- Твоя правда, Крофтоне, - сказав містер Генчі з притиском. - Тільки він один міг дати лад із цією собачою зграєю. "Сидіти, пси! До ноги, дворяги!" Так він їх муштрував. Заходь, Джо! Заходь! - вигукнув він, помітивши в дверях містера Гайнса.

Містер Гайнс неквапно увійшов.

- Відкрий-но, Джеку, ще пляшечку, - сказав містер Генчі. - О чорт, я ж забув, що нема коркотяга. Дай-но сюди, я поставлю її на камін.

Старий подав йому ще одну пляшку, і містер Генчі поставив її на плиту.

- Сідай, Джо, - сказав містер О'Коннор. - Ми оце саме говорили про Вождя.

- Так, так, - сказав містер Генчі.

Містер Гайнс сів на край столу біля містера Лайонса, не сказавши ні слова.

- Хай там як, - мовив містер Генчі, - а був один, що не відкинувся від нього в тяжку хвилину. Їй-богу, це я про тебе, Джо! Хто-хто, а ти держався з ним як справжній чоловік.

- До речі, Джо, - мовив раптом містер О'Коннор, - Може б ти прочитав нам того вірша, що ти склав, - пам'ятаєш? А?

- О, так! - сказав містер Генчі. - Прочитай нам. Ти ще не чув, Крофтоне? То послухай: чудова річ.

- Давай, Джо, - сказав містер О'Коннор. - Нехай почують.

Спочатку містер Гайнс, здавалось, не пригадував, про який вірш іде мова, але поміркувавши хвилинку, мовив:

- А, он ви про що... Коли вже то й було...

- Давай-но, чоловіче! - сказав містер О'Коннор.

- Чш-ш-ш, - сказав містер Генчі. - Ну ж бо, Джо!

Містер Гайнс повагався ще якусь хвилину. Тоді посеред загальної мовчанки скинув свого капелюха, поклав його на стіл і підвівся. Здавалося, він подумки повторює рядки вірша. Нарешті, після довгенької павзи він оголосив:

Смерть Парнелла

6-го жовтня 1891 року

Він прокашлявся раз або двічі й почав декламувати:

Він помер. Наш невінчаний цар помер.

О Ерін, хто розвіє твою тугу?

Сердешная, ти в сиротах тепер,

Над батьком твоїм вчинено наругу.

Плюгаві пси звели його в могилу,

Затьмарилося сонце його слави.

О Ерін, твою мрію давню, щиру

Разом із ним у домовину вклали.

Усюди - чи то хата чи палац -

Ірландський люд жалобну править тризну,

І плаче гірко, бо пішов од нас

Той проводир, що мав спасти вітчизну.

О, він би вивів свою Ерін із неволі,

Щоб гордо маяло зелене знамено

І щоб у вольному народів колі

Було достойне місце нам дано.

Він марив про свободу, але ба -

То була тільки мрія недосяжна.

Він бився, що є сили, та дарма,
Йому перепинила шлях юрба продажна.
Зрадливі, малодушні лицеміри –
Вони на пана свого руку підняли
І мов ті юди, поневаживши довіру,
Його на суд попам лукавим оддали.
Хай вічний сором вкриє пам'ять тих,
Хто плямував його ім'я шляхетне.
Людці, не варті й пилу з його ніг, –
Історія хай суд над вами звершить!
Наш проводир упав, як падає титан,
До самого кінця стоявши непохитно.
Прадавніх витязів шляхетний стан
Прийме героя радо і привітно.
Відгомін сутичок і сварів безнастанних
Не потривожить його вічний сон,
Від людських поривань пустих і марних
Сховала його смерть за свій ослон.
Дарма, що недруги узяли верх над нами,
Будь певна, Ерін, проминуться чорні дні,
І його дух, мов фенікс, з попелу повстане,
І вольна воля запанує на землі.
Коли народ наш, наші сестри і брати
На утиску й неволі хрест поставлять,
Тріумф наш буде не без гіркоти –
Горенитиме в серці Парнеллова пам'ять.

Містер Гайнс знову присів на край столу. Коли він закінчив декламувати, панувала тиша, а тоді вибухли оплески: аплодував навіть містер Лайонс. Оплески тривали ще якийсь час. Коли вони вщухли, всі слухачі мовчки хлебнули з пляшок пиво.

"Пок!" Із плящини містера Гайнса вилетів корок, але містер Гайнс і далі сидів на краю стола, розчервонілий і простоволосий. Він мовби нічого не чув.

– Молодчина, Джо! – сказав містер О'Коннор. Щоб заховати свої емоції, він поліз у кишеню, дістаючи звідти пачечку цигаркового паперу та капшук із тютюном.

– Що скажеш, Крофтоне? – гукнув містер Генчі. – Хіба не чудово? Га?

Містер Крофтон відповів, що вірш був дуже навіть непоганий.

[1] Голова Ради в справах бідних.